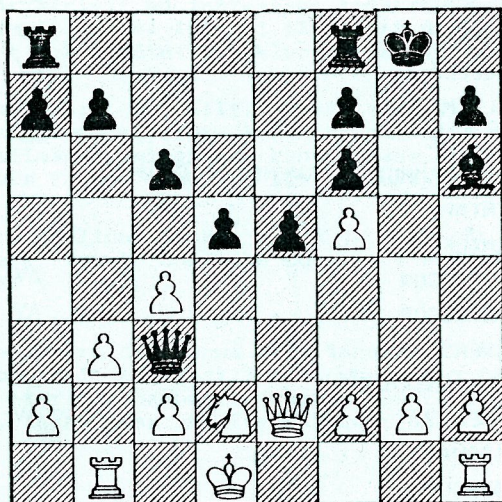

LASSMEDDELANDE

3; september 1980

s v a r t   d r a r

MEDLEMSBLAD FÖR LINKÖPINGS ALLMÄNNA SCHACKSÄLLSKAP

REDAKTÖR: HANS-ÅKE CEDERSUND

ANSVARIG UTGIVARE: LASS STYRELSE

SPELLOKAL: DROTTNINGGATAN 25 TELEFON 013-104350

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

3	REDAKTÖRENS FÖRORD	
4	ORDFÖRANDENS FÖRORD	AV INGVAR CARLSSON
6	ÖPPNA-JSM	AV OVE NILSSON
6	SM-LÄGRET	AV OVE NILSSON
7	SM I LULEÅ	AV HENRYK DOLATA
10	TORVALD MINNS	AV TORVALD LARSSON
14	DATASCHACK	AV PAVEL LACKO
18	SPELPROGRAMMET ALLSVENSKAN 1980-1981	
20	KOMMENTAR:	
20	KORRSNACK	
21	A-E AXELSSON	AV A-E AXELSSON
22	CARL NILSSON	AV CARL NILSSON
23	ÅKE SVENSSON	
24	SPELA KORRSCHACK	AV BO BACKMAN
25	EM-TITEL???	AV INGVAR CARLSSON
27	SNABBSCHACK	
27	ÖSTGÖTACUP	
28	ETT SNABBPARTI	AV LARS FALK
29	HOW TO OPEN THE COCONUT	AV BO SJÖGREN
31	JUNIORLÄGER	AV JONAS LÖWGREN
31	SCHACK I LITTERATUREN	AV LARS FALK
36	RATINGTALSLISTA	AV PAVEL LACKO

OMSLAGSDIAGRAMMET ÄR HÄMTAT FRÅN PARTIET UNICHESS - LINDA.

Ursprungligen skulle detta nummer ha byggts på ett SM-reportage och en 10-sidig artikel av Börje Pettersson plus en minneskrönika av Torvald.

Efterhand som pressläggningsögonblicket närmade sig har manuset bokstavigt talat vället in och sprängt tidningens ursprungliga ramar. Den 10-sidiga artikeln, som inte i första hand var avsedd för denna publik, fick lyftas bort liksom diverse bilder och diagram mm. Efter diverse skohornsmanövrer fick till slut allt plats.

Jag har till de senaste numren haft fem stycken trogna bidragsgivare. Utav dessa har Ingvar tagit sig an "ledaren" och Henryk SM-reportaget.

Torvald har skrivit en intressant tidskrönika för oss som inte har varit med så länge i LASS. Att det inte alltid varit lugnt och fridfullt i klubben kan Torvald berätta om.

Redaktörens avsikt har alltid varit att göra en så bred schacktidning som möjligt. Redaktörens vilja att höja läsarens allmänbildningsnivå kan utläsas i numrets kulturinslag: Lars Falks "Schack i litteraturen", sist i tidningen.

Bland de obeställda manusen gläds jag mest åt Bosse Sjögrens kåseri "How to open the Coconut". Han återkommer med part II i januari.

Nästa nummer beräknas komma ut 7 januari 1981. Manusstopp för icke beställt material 10 december. Jag tar alltid emot fria bidrag, insändare (gärna debattinlägg), svartvita kort, teckningar mm. för publicering i LASSmeddelande.

Linköping 4 september 1980.

Ordförändens förord

Redan har vi sett många "själv-rannsaker" i tidigare LASS-meddelanden, så varför då ännu en? Jo, efter många diskussioner med redaktören har han lyckats övertala mig att skriva en *uppbygglig* sådan, en som verkligen kan ingjuta LASSarna den inspiration som behövs om 1980/1981 ska bli klubbens framgångsrikaste säsong. Med kännedom om LASSarens psyke inser man att detta inte är en lätt uppgift.

Som vi sett i TV under OS, kan Östgötar dresseras att i en rasande fart simma fram och tillbaka över en damm. Denna till synes ganska fantasilösa sysselsättning borde ju rimligtvis inte ha en chans att konkurrera om ungdomens intresse med schackspelet, men det gör den. För att öka intresset för schackspelet måste vi suga tag i de unga spelarna på ett helt annat sätt än hittills, utan att för den skull ägna oss åt t.ex. simmar-nas broilerproduktion. Som ett första steg på den vägen kan ÖSF:s träningsläger i våras ses. Nu gäller det för LASS att följa upp med liknande och bättre läger.

I LASS kan vi ändå gotta oss åt att vi är den största och bästa schackklubben i Östergötland. Även om de andra klubbarna inte håller med så vet vi ju bäst! Detta är en ganska bedräglig inställning. Tyvärr hör schackklubbarna i Östergötland inte till de mest aktiva i landet. I Linköping finns ca 300 schackspelare. Med samma spelartäthet i Linköping som i Stockholm borde det finnas mer än dubbelt så många spelare i Linköping. Ska vi fördubbla medlemsantalet eller föröka oss genom delning? Att vi och schackspelet förlorat mer än 50 juniorer p.g.a. ledarbrist i Linghem är ju ganska deprimeraande.

Ledarbristen i LASS är naturligtvis inte större än i många andra schackklubbar, men betydligt större än i t.ex. stadens resultatmässigt mediokra fotbollsklubbar. Vi brukar ju kunna ro de turneringar och matcher i hamn som vi åtagit oss. Vid tillfälliga arrangemang ställer för det mesta många upp och hjälper till. (OBS! Fler funktionärer behövs till skol-RM 26-28 september!!) Betydligt värre är det att få folk att göra kontinuerliga åtaganden som t.ex. att vara ungdomsledare vid ett bibliotek eller en skola under ett par timmar per vecka under en hel säsong, trots att sådan verksamhet avvaderas. Det är i första hand av sådana aktiviteter som klubbens ekonomi och på sikt schackliga framgångar är beroende. Initiativbrist och ovilja att ta någon form av ansvar tycks tyvärr prägla schackspelare i gemen! I år har vi dock lyckats starta ny ungdomsverksamhet på Linggården (Jonas L.) och i Sturefors med hjälp av bl.a. föräldrar till knattar. I höst hoppas vi på något liknande i Malmslätt, och att några av de LASSare som bor i Linghem ska kunna ta upp den förhoppningsvis bara tillfälligt nedlagda verksamheten där.

Den individuella tävlingsverksamheten på klubben var sämre i år än förra året. Det av LASS ordnade distriktsmästerskapet med nytt deltagarrekord var ett lysande undantag. I höst hoppas vi på fler deltagare i KM. Det vore kanske lämpligt att tävlingskommittén hetsade medlemmarna lite mer på denna punkt, eftersom jag knappast tror att den ovan påtalade initiativbristen, som bl.a. yttrar sig i att man inte orkar skriva på anmälningslistor i tid, hinner avhjäla-

Ingvar Carlsson

pas fram till KM-starten den 19 september.

I och för sig bör man kanske också propagera lite för ökat *turneringsdeltagande utombys*. Den spelglädje och kampanja man känner när man deltar i nationella tävlingar är av en helt annan dignitet än den man känner under ett KM-parti en vardagskväll, när man vet att ju längre partiet blir desto tröttare blir man på jobbet dagen efter.

Tyvärr kan ju inte de flesta av oss inte spela så mycket schack som vi vill. En del tvingas ransonera sina lokala framträdanden och en del sina nationella. Klubbens flitigaste deltagare i lokala tävlingar, Torvald Larsson, har t.ex. valt att inte riskera sin klass I-titel i något SM. Hur skulle det vara om klubbens övriga klass I-III-spelare gav hemkära Torvald chansen att bevisa sin styrka i en sanktionerad turnering på hemmaplan istället? Ake Hellström och Hans-Ake skulle kunna vara med också för att ta död på myten att klubblokalen bara är ett ställe där

man kan avlyssna schackatmosfär - det är också ett ställe där man kan spela schack.

I de *allsvenska serierna* kan man efter de senaste utrensningarna i SSF hoppas på lite bättre tävlingsregler för de större klubbarna, sedan rankingsystemets mest fanatiska anhängare försvunnit. Nu lär väl inte detta vara någon tillräcklig injektion för vårt förstalag att ta sig upp i division I. Det enda säkra medlet att uppnå detta mål är naturligtvis bättre spel. Jag är lite förvånad över att så många av klubbens spelare i 20-30-årsåldern inte utvecklas snabbare. Det gynnsamma schackklimat som skapats bl.a. genom våra framgångar i korrschack, LASSmeddelanden osv. borde tjäna som en kick också för bättre när-schack. Många spelare verkar dock tyvärr alltför fixerade vid schacklivet och spelnivån i Linköping, vilket kanske hämmar deras utveckling.

Inför höstens lagmatcher får man hoppas att de spelare som oavsett ställning alltid hamnat i tidsnöd besinnar att de faktiskt inte behöver göra det bästa draget varje gång, utan bara ett tillräckligt bra. "Onödigt" tidsnöd i några LASSares partier tycks ofta sprida något slags olust också hos andra lagkamrater, vilket nedsätter deras spelförmåga lika mycket som det sorglösa offrande och det alltför snabba spel som ibland förekommer.

Ska schackspelet få kosta pengar? Frågan kommer upp på årsmötet den 30 september, då styrelsen bl.a. föreslår *höjda medlemsavgifter*. Jag tycker själv att vi har skamligt låga avgifter. Det kan inte vara riktigt att de medel som stat och kommun pumpar in i klubben för att stödja ungdomsverksamheten i första hand ska användas för att hålla medlemsavgifterna på mindre än en tiondel av den nivå som är kostnads-mässigt motiverad. Nettotillskottet från ungdomsverksamheten på

ca 20.000 kr/år bör i första hand användas för att förbättra den ungdomsverksamhet som vi idag inte riktigt orkar med.

I andra hand bör vi stödja Linköpings schackliv i stort. Ett sätt kan vara LASS:s jubileumsturnering 1981. LASS fyller 80 år 1981. Styrelsen har diskuterat hur en sådan turnering skulle kunna se ut utan att ännu kunna enas kring ett konkret förslag. Ska den finansieras enbart av anmälningsavgifter eller ska klubben skjuta till medel t.ex. från tidigare års överskott?

Med förvissning om ett gott schackår 1980/1981

Ingvar Carlsson

Öppna j-SM

Även om det inte framgick av artikeln om öppna SM i förra LASSmeddelande så spelades det också en juniorklass i Kungälv.

Fem LASSare ställde upp: Ove Nilsson, Björn Alenfalk, Jonas Löwgren, Peter Jonasson och Peter Andersson.

Efter en mindre lyckosam start (fem nollor i rond 1) så flöt spelet ganska bra för oss. Själv tog jag på de 9 ronderna 6 poäng, och Jonas 5. På det blev han klass II-spelare och tog ett rankingpris. Björn samlade ihop 4½ poäng medan Peter J tog 3½ och Peter A 3 poäng. Bra gjort av de båda sistnämnda då de debuterade i så här "stora" sammanhang. Turneringen vanns av Stefan Winge på 7½.

SM - lägret

Sammanlagt 35 juniorer från Sverige, Norge, Finland och Danmark infann sig till Strömsundshemmet utanför Råneå mitt i "myggigaste" Norrbotten, för en veckas träning i schack och idrott.

Skillnaden i spelstyrka var stor, rating 1200 till 2200. I detta gäng fanns två LASSare med Björn Alenfalk och under-teknad. Lägret leddes som vanligt av Lasse Bäckström. Vi trimmades i schack av de rutinerade instruktörerna Harry Schüssler, Jan-Olof Lindh, Robert Danielsson och Gunnar Johansson.

Lars Brink hade hand om de idrottsliga aktiviteterna. På lägret fanns det också tre pryoinstruktörer, bland dem en LASSare, Mikael Broberg. Lägerdeltagarna indelades i sex lag som tävlade mot varandra i schack, fotboll, volleyboll m. m. Resultaten infördes på lägerbarometern. En av höjdpunkterna var fotbollsmatchen mellan ledarna och lägerdeltagarna. Vi i publiken hade kulramarna med oss men de räckte inte till för alla mål som gubbarna släppte in.

Sista kvällen var det stor underhållning, lekar och tävlingar, som t.ex. på minuten och en historieberättartävling.

Allt detta medverkade till att det blev en kul och lärorik vecka.

Ove Nilsson

Svar till problemet på sidan 22. 1. - Tg1+ avgör snabbt till svarts fördel.

SM i Luleå

av Henryk Dolata

Atta tappra LASSare ställde upp i årets schack-SM, som gick i Luleå. Resultatet blev väl ungefär som väntat. Största överaskningen Björn Alenfalk vann sin klass II-grupp och Tobbe hängde kvar i mästartklassen.

JUNIORKLASSEN

Här deltog "bara" två juniorer. Ove Nilsson lyckades bäst med 5½ av 8 och en tredjeplats. Remi mot juniormästaren Peter Fransson, Ervala, var väl Oves främsta merit.

Björn Alenfalk hamnade på 4-5 plats med 5 poäng. Han lyckades bl.a. spela remi mot gruppsegraren Jan Lundin, Karlskoga.

KLASS III

Bertil Nilsson var ende LASSare i den här klassen. Efter en dålig start lyckades BN spurta starkt med 4 ettor. Hans resultat blev därmed 6 poäng och en tredjeplats, vilket BN inte var helt nöjd med. "Men i Malmö 1981 då..."

KLASS II

Alenfalk vann sin grupp på 7 poäng och gick därmed upp i klass II! Tittar man lite närmare på BA:s partier ser man goda "sluggertakter" med optimistiska pjäsoffer. Vi andra LASSare var bekymrade om korrektheten i dessa offer, men inte BA! Han såg alltid lika nöjd ut.

KLASS I

Ove Nyhlén tog 6 poäng och hamnade på 3-4 plats. Han blev

inte helt oväntat obesegrad. Spelstilen är nog trots allt lite för försiktig, kunnandet finns ju! "En femma på att Ove lyckas i Malmö!"

Ove Nilsson började med tre spikar och mästartklassen hägrade. Remi i rond 4 följdes av 4 nollor (suck!) och plötsligt "hägrade" klass II. Remi i sista ronden räddade dock Ove. Förklaringen till downperioden får väl Ove förklara själv för intresserade.

Tom Axelsson deltog.

Ake Hellström gjorde väl inte någon av sina bättre turneringar. 2½ betydde degradering men Ake går snabbt upp igen om jag känner honom rätt!

(PS! Tom hängde kvar på 4 poäng.) Lite för mycket kort- och damspel förklarar väl en del av hans misslyckande.

MÄSTARTKLASSEN

Torbjörn Carlsson låg länge bland tätmännen, men tre raka nollor i slutet betydde att han var tvungen att vinna sista för att hänga kvar och det lyckades han med. Starkt!

Själv lyckades jag bara knäpa ihop 4½ (6 för att hänga kvar) och blev därmed nerflyttad. En förklaring är väl för mycket damspel under dygnets sena (och tidiga) timmar. Men Jönköping brukar ju ha sanktionerade turneringar.

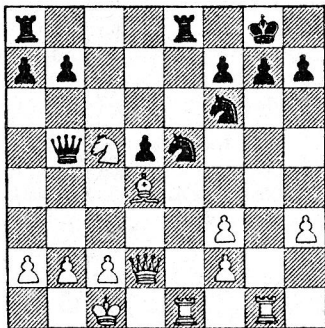
SVERIGEMÄSTARGRUPPEN

Ingen LASSare deltog i år (vad gjorde Ingvar?) Mats Sjöberg såg länge ut att vinna, innan två förluster gjorde att Ralf Åkesson passerade. RÅ förlorade dock sista, varvid Renman efter vinst mot Fridh lyckades passera. Gratias Nisse! Resultat: 1. Renman 10 (av 15), 2-3.) Sjöberg, Åkesson 9½, 4-5.) Dan Cramling och Christer Bergström 9 poäng.

PARTIER

De flesta LASSare ville tyvärr inte lämna in några bidrag. (Skärpning!!)

Från 1:a rondan i mästar-klassen kommer följande snygga avslutning i partiet Mats Unander - Henryk Dolata.

1. - Sf3:

1. -Sg6 2. Lf6: gf6 3. Dd5: +-

2. Lf6:!!

Jag hade räknat på 2. Dh6? Sg1: 3. Tg1: Te1+! +- och 2. Df4 Sd4: 3. Dd4: (3. Df6:? Se2+ 4. Kb1 Sg1: 5. Tg1: Te1+!) Kh8 med bra spel för svart.

2. - Sg1:

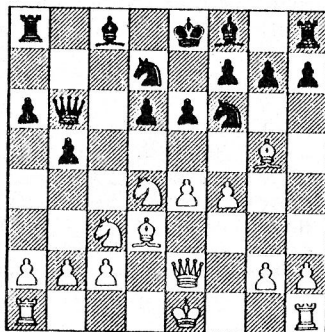
På Sd2: eller Dc5 avgör ju 3. Tg7:+ Kf8 4. Th7:.

3. Dg5 Se2+ 4. Kb1 Sc3+ 5. Ka1 Uppgivet

Björn Alenfalk - M. Näslund.

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. d4 cd4 4. Sd4: Sf6 5. Sc3 a6 6. Lg5 e6 7. f4 b5 8. Ld3 Sbd7 9. De2 Db6?!

Här ska Dc7! spelas.

10. Se6:!! fe6 11. e5 de5?!

Bättre är Le7 12. ef6 Sf6: men vit står ändå något bättre. Om 11. -h6? så 12. Dh5+!

12. de5 Se5: 13. De5: Ld6 14. De2 Ta7 15. 0-0-0 0-0 16. Se4 Se4: 17. De4: g6 18. h4 Taf7?

Dc5 är bättre på t.ex. 19. Le3 följer De3:+ 20. De3: Lf4, men vit står bäst. Nu avgör vit snabbt.

19. h5 Lf4+ 20. Lf4: Tf4: 21. De5 Dd4 22. Dd4: Td4: 23. hg6 hg6 24. Th6 och vit vann så småningom.

Även Ake H. lämnade in bidrag, men har tyvärr försvunnit i hanteringen. Tack i alla fall Ake! (försvunnit i hanteringen har alltså bidraget, inte Ake!)

Från Sverigemästargruppen kommer följande parti kommenterat av Christer Bergström:

Christer Bergström-Mats Sjöberg
1. c4 Sf6 2. Sc3 e5 3. Sf3 e4?!
4. Sg5 b5

Engelsk gambit - ett vilt spel-sätt som introducerades av spanjoren Bellon i början av 70-talet. Numera anses varianten gynna vit, men den borde ändå passa Sjöberg väl, då han har sin främsta styrka i taktiskt spel. Likväl kände jag mig ganska nöjd efter dessa drag, eftersom jag visste hur gambiten skall bemötas. Efteråt berättade Sjöberg, att han hört talas om varianten för första gången fem minuter innan vårt parti och i stort sett bara kände till de fyra första dragen!

5. d3!

Att avböja en gambit är ofta den rätta vederläggningen. Slag på b5 eller e4 ger mera oklart spel.

5. - ed3 6. cb5 de2 7. Le2:

Vit har nu utvecklingsförspång och även terrängfördel, då svarts centrumbönder lätt kan attackeras om de avancerar.

7. - Lb7 8. Lf3 d5 9. 0-0 a6

Om svart genomför rockad med 9.-Le7 10. Te1 0-0 får han problem med försvaret av d-bonden efter en vit springarmanöver till f4.

10. Te1+ Le7 11. De2 ab5 12. Db5:+

Ett starkt alternativ är 12. Sb5: t.ex. 12.-Sc6 13. Lf4 och svart blir tvungen att offra c-bonden ty på 13.-Tc8 kan det följa 14. Tc1 0-0 15. Tc6:!! Lc6: 16. Sa7 med vit fördel. Jag ville ha ut mera än en bonde och avslöt därför hindra svart i det längsta

från att rockera.

12. Lc6 13. De2 h6 14. Sh3 d4
15. Sb5! Lf3:

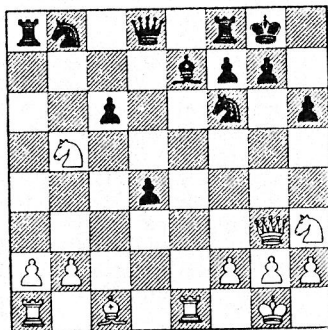
Vit hotade 16. De7:+ med materialvinst.

16. Df3: c6 17. Dg3?!

Spelat efter en lång lutare, men inte rätt metod att utnyttja vits fördel i denna kritiska ställning. Korrekt är 17. b3! som hotar La3. Svart tvingas till rockad, och vit vinner d-bonden med 18. Lb2.

17. - 0-0!

Det rätta, och spelat efter endast några minuter. Direkt antagande på b5 är för riskabelt: 17.-cb5 18. Dg7: Kd7 19. Df7: och vit har förutom två bönder för pjäsen även kraftigt angrepp.

Jag anade förstas lite oråd efter min motståndares snabba svar och kontrollräknade, men allt verkade stämma....

18. Lh6:?

Det fanns en nödutgång med 18. Sa3, men svart slår på a3 och får två fribönder i centrum.

18. - Sh5 19. Dg4 cb5 20. Sf4

Den avgörande poängen, trodde jag.

20. - Ta6!!

Detta hade jag totalt missat, då jag spelade 17. Dg3, eftersom c-bonden tycktes spärra det svarta tornets väg till kungsflygeln. Att sjätte raden blev fri efter svartas slag på b5, föll mig aldrig in. Faktiskt ett inte alltför ovan-

ligt fenomen vid varianträkning.

Partiet är nu slut, men jag var i tidsnöd och fortsatte en stund av bara farten.

21. Sh5: Tg6 22. Df5 Th6: 23. Db5: Ld6 24. Te4 f5 25. Dd5+ Kh8 26. Td4: Sc6 27. Tdd1 Dh4 28. Sg3 Dh2:+ uppgivet

T o r v a l d   m i n n s

Vårt kära gamla LASS - "vårt andra hem på jorden" - kom till redan 1901 och kan alltså fira 80-årsjubileum nästa år. LASS är därmed en av landets äldsta schackklubbar och näst NSS i Norrköping äldst i länet. Atskilligt av intresse har naturligtvis timat under åren och den intresserade (läsaren är väl kulturmedveten?!) kan fördjupa sig en del i dessa ting genom att studera 75-årsskriften. Som komplement här dock ytterligare några personliga minnen och synpunkter.

Själv har jag varit medlem i sällskapet i 25-år, kom till Linköping 1954. En del retfulla unga röster (gudarna skall veta att det finns åtskilliga sådana i klubben) undrar naturligtvis om jag inte fanns med redan vid klubbens bildande, men så var alltså inte fallet.

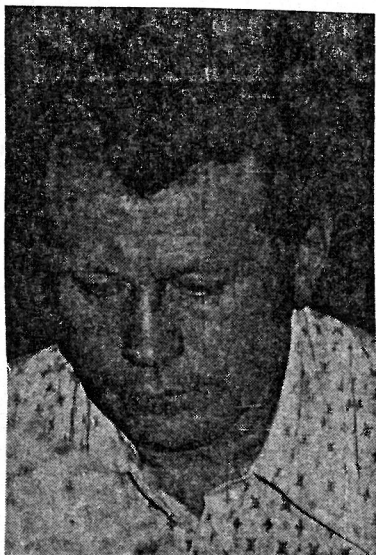
När jag kom till LASS i mitten av 50-talet höll man till i en liten källarlokal vid Linnégatan. Medlemsantalet var inte alltför imponerande, kanske ett 20-tal aktiva, och nästan samtliga var seniorer, för junior-

spelare är en senare tiders uppfinring som var helt okänd på den tiden, liksom datorer och månkraketer.

Den drivande kraften i klubben - liksom den ojämförligt starkaste spelaren - var Anton Fridh. Någon officiell styrelsefunktion hade han inte, vad jag nu kan minnas, men det betydde inget i sammanhanget. För Anton ägde den rätt sällsynta förmågan att i sin karaktär para så motsägelsefulla drag som lugn tillbakadragenhet visavi pondus och handlingskraft. Läger man till detta också egenskaper som ett aldrig svikande omdöme och förmåga att snabbt "kommunicera fram" problemets kärna, då förstår alla att Fridh mycket sällan blev motarbetad.

A-laget på denna tid bestod i bordsordning av Fridh, Tore Danielsson (som numera huserar i Allians), Alfred Rimmelgas (en krigsflykting från Estland som en gång var barndomsvän med ingen mindre än Paul Keres), Rolf Linge (läkare på RiL), Uno Elbri (en blixtfantom av Dolata-klass och en friskus som gärna

blixtrade nätter och dagar igenom, gärna mot Fridh och andra kanoner och naturligtvis med en försvarlig insats i potten - numera avflyttad till Örebro), Manne Samuelsson, Harry Andersson (avliden), Erik Hagström (avliden), Sven Lindell (avflyttad till Stockholm), Sven Öberg och jag själv (på varierande bord).

Till den inre kärnan får man också räkna namn som Ivar Johansson (ordförande i många år), A E Axelsson (vår ständige sekreterare), Ivan Fransson (som senare blev sekreterare), Erik Karlsson (som tog över kassörskapet under några känsliga år i början på 60-talet, se mer härom nedan), Sören Björnlert (ordförande etc. De här nämnda gjorde dock sin största insats på det administrativa planet och ursäktar kanske om jag inte räknar in dem i det ordinarie A-laget.

En match mellan t ex 1959 års A-lag och dagens dito skulle, om den skulle kunnat komma till stånd, vara en intressant uppgörelse. Jag tror att den över

t ex 10 bord skulle kunnat bli rätt jämn, dock med en knapp övervikt för dagens lag - kanske med någon poängs marginal.

Jag nämnde att juniorer var en så gott som okänd företeelse. Uppgiften är sann men naturligtvis med en viss modifikation. I början på 60-talet gjorde t ex Jan Nordström entré i klubben och visade sig vara mycket spelstark. Något år i början av 60-talet tog han hem ett LM-mästerskap, bara 14 år gammal. Studier och arbete (numera är han journalist vid Folkbladet-Östgöten i Norrköping) gjorde att han tvingades avstå från seriöst tävlingsschack, men jag betraktar nog honom fortfarande som vår genom tiderna spelstarkaste junior i denna åldersklass.

Till mina egna minnesrikaste händelser i klubben hör min debut i LM-mästerskapets A-klass, vilket skedde år 1959. Detta skulle bli Anton Fridhs tack- och avskedsföreställning i Linköping, då han på nyåret 1960 skulle tillträda ett nytt jobb vid Kockums i Malmö. Fridh hade desförinnan på 50-talet tagit hem nio (9) raka LM-tecken och hade naturligtvis tänkt sig "jubilerat" med det tionde, i så fall en så gott som oslagbar prestation. Nu blev det inget av med Fridhs jubileum, för jag lyckades på något outgrundligt sätt snuva honom på titeln. Naturligtvis var segern ljuvlig, men den kändes också litet tragisk då man gärna hade unnat den fina sportsmannen Fridh denna framgång.

Med Fridhs utflyttning uppstod en kännbar stagnation i klubben

- på flera plan - som det alltid brukar när en färgstark ledare, spelare och idéspruta lämnar leden. Flera andra för klubben betydelsefulla personer hoppade också av och LASSskutan drevs några år fram under påtaglig stiltje. (Eller som en annan liknelse sade, vilken också kom till användning: som en patient i respirator med syrgas och dropp. Till detta fenomen hörde t ex att jag själv "fungerade" som ordförande några år, tills bättre tider kom.)

Under denna känsliga tid - kring 60-talets början - hör en incident, som kunnat bli verkligt ödesdiger för klubben, om vi inte räddats i sista stund av Ödet, som tydligen ville annorlunda, och dels av två handlingskraftiga medlemmar - och då bör händelsen räddas undan glömskans mörker.

Det är då först på sin plats med en liten presentation av "parhästarna" (något annat bättre begrepp för dessa båda friskusar, som i allt väsentligt var samma andas barn, kan jag inte komma på) Sören Björnlert/Erik Karlsson, vilka här kom att göra sin för klubbens fortbestånd historiska insats. Båge var (och är) mycket färgstarka personligheter. "EK" eller "Ekan", som han ibland kallades, brukade vi litet raljant beteckna som vår störste spelare genom tiderna med sina 196 cm över havet. Björnlert (eller vem det nu var) brukade berätta att EK aldrig behövt stöldbörsäkra sin cykel, då sadelhöjden hade så astronomiska mått att ingen av kvinna född (förutom EK själv) någonsin förmått grensla den. Björnlert var av samma skrot och korn. Närmast liknade han väl de i dessa OS-dagar så aktuella ryska tyngdlyftarna

och brukade alls inte beklaga sig i onödan. Om denne Björnlert vet ryktet berätta, att han vid ett tillfälle råkade bryta benet. En vanlig normal människa hade naturligtvis låtit sitt närmaste liv framlevas i lugn och ro på sofflocket, men så inte denne herre! Sina sysslor som skogvaktare på Bjärka Säby skulle han sköta, om så fanken själv var lös. Snabbt ordnades det hela genom att han lånade sig en häst (förmodligen en ardenner!) och red på denna i skogen. Enligt EK kom den stackars märren med tiden att se ut som en något använd hängmatta och "svansföringen", för att tala med Anders Gernandt i TV, lär inte ha varit säskilt imponerande på "ekipaget".

Dessa båda friskusar, som alltså var så långt ifrån att ha uppfötts på barnbidrag och Sempervälling som tänkas kan, övade sina schackliga och därmed kombinatoriska talanger genom ihärdigt blyxtspelande, aldrig med insatsen satt lägre än en femma. Sitt bidrag till schackteorins utveckling gjorde de genom att uppfinna den så berömda Kisagambiten. (Denna gambit kännetecknas, som alla teoretiker numera vet, genom att man inte "hinner" gardera några pjäser utan ställer allt i slag, ställer sina pjäser psykologiskt på gränsen mellan rutorna och ibland - vid väl valda tillfällen - råkar stöta omkull brädet så att pjäserna faller i golvet, varpå det hela får tas om från början igen.)

Åter till tje point - pudelns kärna! Vid en kassarevision uppdagades det att hela kassan - omkring 6.000:- (mycket pengar på den tiden!) - var "borta"! Kassören (inga namn skall nämnas, det är bäst så - han saknas också i förteckningen inledningsvis) hade dessbättre

inte försökt radera i böckerna, han hade bara "råkat använda" hela beloppet och ansåg sig inte ha någon som helst möjlighet att återställa pengarna. Drummeln avpollerades naturligtvis ur klubben för tid och evigt, men vad skulle vi ta oss till i övrigt? Polisanmälan var knappast någon framsynt lösning, det insåg snart alla. Visserligen skulle "vatten och bröd" en tid på statens bekostnad kunnat vara en lämplig kost för vår Ärkebov, men några pengar hade då knappast kunnat räddas tillbaka.

Det var nu som våra parhästar Karlsson/Björnlert steg in i handlingen.

Vid ett "nattplenium" - där inga protokoll fördes och förhandlingarna pågick i det närmaste viskande - accepterades EK/SB:s förslag, om vilket här endast något litet skall antydast. Förslaget gick emellertid igenom, och EK/SB fick, som man säger, "fria händer". Förslaget byggde på det faktum, att vår store Ärkedrummel haft den ohemliga turen att råka vinna en splitter ny personbil på lotteri. (Se där ödets ingripande för klubben!)

Detta föranledde de bägge parhästarna att en mörk och kulen kväll - man kunde höra varg-tjuten yla kring stan i vinterkvällen - göra en plötslig entré hemma hos Den Misshaglige. Naturligtvis blev det här en inledande chock för honom, då han invaggats i en viss säkerhet om att inget ont kunde hända honom p.g.a. klubbens handlingsförlamning i denna sak. Omedelbart utsattes han nu för hård psykologisk (och fysiologisk) "indoktrinering", som man säger. Alla vet ju att åtminstone modern kriminalvård bygger på tesen att brottslingens självkänsla och personliga integritet bör byggas upp

från grunden. Våra parhästar var tydligen föregångare i detta avseende, för de lyckades så småningom få Boven att gråtande inse hela vidden av sin ruttna själs förfall och på sina knän be(!) om att man måtte låta försälja hans bil i och för skuldens reglerande. Så skedde alltså, klubbens ekonomi räddades och inga juridiska eller andra instanser fick någonsin anledning att befatta sig med fallet. (Som numera är preskriberat, kanske till lättnad för alla parter!)

Klubbens ekonomi var alltså räddad, men därmed hade vi inte kommit över alla problem. Under så gott som hela 60-talet levde vi under vad som närmast liknade konstgjord andning - som en militärstrateg av gammalt klassiskt snitt möjligen skulle betecknat det - vi höll ställningarna men erövrade ingen ny mark.

Men när nöden är som störst...., etc. En kväll steg där in en främling i klubblokalen (som då flyttat till Drottninggatan) och som lystrade till namnet Erik Wallberg. Som spelare imponerade han väl inte nämnvärt, men vi hade med andra ord sett "värre". Men så en dag kom han dragande med en massa juniorer som han "hittat" vid den skola där han tjänstgjorde. Det var ju redan på den tiden svårt med betygen i grundskolan - det gällde med andra ord att "ligga i" - och det lyckades faktiskt Erik att få sina elever att inse hur studieresultatet kunde förbättras genom lämplig intellektuell träning t.ex. i form av det nya innespelet schack. (Ett tag hade han väl så gott som hela sin elevkår registrerad i LASS medlemsmatrikel.

Undan för undan utvecklades nu klubben och den tidigare litet

unkna atmosfären av en gub-
barnas sammanslutning för in-
bördes beundran friskades upp
av framfusiga ungtuppar av
olika kulör och grad. Och pa-
radoxalt nog betydde det ock-
så att även litet äldre spe-
lare sögs med i kölvattnet.
Plötsligt såg man namn som
Per Ahlström, Hasse Persson,
Lennart Carlsson m.fl., och
när Erik Wallberg så småningom
"utlokaliserades" till Örebro
fanns det flera som kunde ta
över skutan.

Erik Wallberg har tveklöst
ristat in sitt namn i klubbens
annaler som en av våra största
ledargestalter. Han kom i en
svår tid och räddade praktiskt
taget klubben från drunknings-

döden - Per Ahlström och hans
team fortsatte på den inslagna
vägen och gjorde oss till en
modern storklubb, i dag länets
största och spelmässigt stark-
aste, vid sidan av Allians.
(Det hävdar åtminstone en del
av våra ungdomar, men de är
naturligtvis rätt obalanserade
och "har inte långt från land
rott", som vi säger hemma i
Småland.)

Det är ett stort arv att för-
valta för dagens styrelse -
Ingvar, Hasse, Lennart, Anita,
Michael, Björn, Hans-Åke m.fl.,
m.fl. - och det ser naturligt-
vis ut som ett privilegium att
stå vid rodret!

D a t a s c h a c k

av Pavel Lacko

Det var som redaktören sa: "Var-
je schacktidning med självakt-
ning måste ha en artikel om da-
taschack." Eftersom jag själv är
ett offer för den passion som
kallas schackprogrammering,
samtyckte jag till att skriva
några rader om detta aktuella
område.

Man hör ju ofta i massmedia ta-
las om schackspelande datorer
och det råder allmän förvirring
ifråga om hur bra de egentligen
är. Det finns idag kanske några
hundratal personer som sitter
och skriver schackprogram inom
ramen för s.k. seriös forskning.
De flesta av dessa kommer från
ett område som kallas Artificial
Intelligence (AI) och deras mål
är att på sikt konstruera intel-
ligenta datorer. Men vad är det
som gör att just schacket är en
lämplig nöt att knäcka på vägen?
Svaret är förmodligen att
schackspelet definieras av ett

fåtal enkla regler men är ändå så
pass komplext att det ger en illu-
sion av verkliga livet. För att
spela bra schack räcker det inte
med bara logik, utan det krävs
bl.a. även långsiktig planering
och beslutsfattande utifrån givna
data. På så sätt är det ett per-
fekt problem AI-folket att angri-
pa. Ytterligare en fördel med att
testa sina teorier på ett spel
som schack är att det är lätt att
se om man har gjort framsteg. Det
är ju bara att låta den nya ver-
sionen av programmet spela mot
den gamla.

Själv föll jag för dataschacket
(på en mycket anspråkslösare ni-
vå) förra sommaren strax efter
det jag kommit tillbaka från SM.
Sent en kväll fick jag besök av
en schackintresserad kompis och
vi pratade om lite av varje och
hur det var kom vi in på att det
vore kul att skriva ett schack-
program. Jag var lite skeptisk

och menade att det var ett stort projekt och att det skulle ta många veckor innan man överhuvudtaget fick programmet att göra tillåtna drag. Men min kompis som är en temperamentsfull själ, tände genast: "Va, ska vi slå vad om att jag till imorgon bitti skriver ett program som gör regelrätta drag?" Vad kunde jag svara? Och på morgonen när jag åkt upp till skolan satt han där och såg visserligen lite härjad ut, men förkunnade med triumf i rösten att programmet klarade allt utom rockad och enpassant. Visserligen valde det sitt drag helt slumpvis men det kunde ju åtgärdas, så jag satte mig ner och började sätta mig in i hur programmet fungerade. Den dagen fick jag inget annat gjort och inte heller dagen därpå. Och så har det varit sedan dess. Under vissa perioder har jag lagt ner all min lediga tid på att konstruera schackprogram. För närvarande har jag tjänstledigt, så man kan säga att jag sysslar med schackprogrammering på heltid.

Det finns två fundamentalt olika filosofier när det gäller att konstruera schackprogram. Det ena sättet, som brukar kallas typ-A, går ut på att låta maskinen titta på alla möjligheter och göra ganska ytliga ställningsbedömningar för att i gengäld räkna så djupt som möjligt. Denna inställning har den fördelen att om det finns någonting inom den begränsade horisont som maskinen "ser", så kommer den med säkerhet att hitta det. Nackdelarna är uppenbara. Antalet möjligheter växer så snabbt, att inte ens de snabbaste maskinerna kan räkna djupare än 5-6 halvdrag.

Program av typ-B liknar mera människans sätt att tänka. I varje ställning försöker de att välja ut ett fåtal drag att undersöka. På detta sätt kan de räkna djupare i de utvalda va-

rianterna och värdera ställningarna noggrannare. Ett program av typ B utvärderar kanske 500-1000 ställningar under sin sökning, medan siffransnarare är 50000-100000 för typ A-program.

Det paradoxala med vår nuvarande kunskap om datorschack är att de flesta av dagens bästa program är av A-typ, men att egentligen ingen på allvar tror att den slutgiltiga lösningen ligger åt det hållet. Typexemplet på ett lyckat program av A-typ är Chess 4.5 (och 4.6, 4.7 osv) skrivet av David Slate och Larry Atkin vid Northwestern University. Författarna har genom åren upptäckt en rad finesser som gör att A-sökningen inte sväller riktigt lika snabbt som den teoretiskt skulle göra. På mycket snabba datorer räknar programmet 6-7 halvdrag framåt plus tittar lite extra på slag och schackar i slutet på varianterna. Detta är ganska mycket när man betänker att *alla* möjligheter prövas och programmet är mycket farligt i laddade ställningar där allting hänger. Den relativt djupa sökningen gör att programmet får en viss planmässighet i sitt spel, dvs det klarar av att se gynnsamma pjäsomflyttningar som ligger ungefär inom 3 egna drag framåt. Programmets stora svaghet är emellertid dess totala avsaknad på långsiktig planering.

När David Levy vann sitt vad sommaren 1978 var just Chess 4.7 hans svåraste motsåndare och han tillämpade den gången en mycket enkel taktik: Han frångick spelöppningsteorin snabbt (Chess 4.7 har ett omfattande spelöppningsbibliotek inlagt), ställde upp sig sicilianskt och avancerade långsamt på damflygeln. Chess 4.7 märkte ingenting förrän det var försent och blev överspelad.

Just planläggning av den här typen, dvs i sicilianska ställningar bör vit angripa på kungsflygeln, måste schackprogrammen lära sig om de ska kunna uppnå mästarstyrka. Det är bara att det har visat sig så förtvivlat svårt att implementera denna enorma mängd schackkunskap. Och hur förklarar man förresten vad som menas med kungsangrepp?

Det finns idag ett flertal programmerargrupper som försöker skriva ett B-program. I det här lägret finns tunga namn, bl.a. Botvinnik och f.d. korrvärlds-mästaren Berliner. När det gäller Botvinnik så har ryktet surrat i tio år att han "har något på gång" och nu ska han äntligen ställa upp med sitt program i dataschack-VM som spelas i höst i Australien. Berliner har efter många års arbete börjat tvivla på B-metoden och bl.a. sagt att "det är möjligt att maskinerna har helt egna och för människan främmande metoder för problemlösning". Hur som helst kommer data-VM att bli ett fascinerande möte mellan olika sätt att angripa problemet. Där finns ryska Kaissa, som princip är av A-typ, men som försöker att tillämpa resultatet från beräknade varianter på andra, liknande varianter. Belle, från Bell Telephone Laboratories, består delvis av en specialtillverkad bit hårdvara som genererar och utvärderar ställningar i blixtrande fart, liksom Greenblatt's Mac Hack. Men visst är Chess 5.0 förhandsfavorit! Programmet är nu mycket bättre på att planera sitt spel tack vare att det använder sig av alternativa utvärderingsfunktioner beroende på ställningstyp och enligt förhandsrapporterna har en spelstyrka på ca 2200.

Som avslutning vill jag visa ett parti som mitt och Sven Tuve Perssons program Linda spe-

lat mot ett program som vi kallat Unichess och som förmodligen är en tidig föregångare till Belle. Partiet är inte på något sätt utvalt utan vi satte oss ner en kväll och bestämde i förväg att låta programmen spela och sen publicera resultatet. Och ett typiskt dattaparti blev det också på många sätt, döm själva:

Unichess - Linda (programmen fick tänka i genomsnitt en minut per drag.)

1. e4 Sc6 2. Sc3 e5 3. Lc4 d6

Linda har än så länge inget spelöppningsbibliotek utan får räkna ut dragen själv från första början. Unichess, däremot, har de vanligaste öppningsvarianterna inlagda, men är fr.o.m. nu "out of book" och får också klara sig själv.

4. Sf3 Sa5?! 5. d3 Sc4: 6. dc4 Le6 7. Sd5?! Sf6 8. Lg5 c6

Båda programmen har hittills gjort inte helt exakta men ändå hyfsade drag. Nu tvingas dock vit att byta bort sin mörka löpare och råkar i svårigheter.

9. Lf6: gf6 10. Se3 Lh6! 11. Sf5?! Lf5: 12. ef5 d5! 13. De2 Db6 14. b3 Db4+!

Linda älskar att förstöra motståndarens rockad medan Unichess verkar helt omedveten om sådana detaljer.

15. Kd1?? 0-0 16. Sd2 Dc3 17. Tb1

Därmed är vi framme vid omslagsställningen! De flesta mänskliga schackspelare ser snabbt att svart bara behöver öppna d-linjen för sitt torn så är det "game over". Detta gör man ju på känsla men resonemanget bakom är ungefär att "när motståndarens kung är kvar i centrum bör man öppna linjerna mot den.". Sedan räk-

ker det att räkna igenom ett fåtal varianter och övertyga sig om att 17.-dc4 vinner. För en dator är saken betydligt svårare. Ovanstående regel är av ganska abstrakt karaktär och därför svår att programmera in, särskilt som man i så fall måste tänka på en rad undantag för att garantera att regeln verkligen används vid rätt tillfälle. Hittills har man misslyckats att lära programmen ett tillräckligt antal sådana regler så att de kan spela hygglig schack utan att använda fullständig sökning. En extra poäng i sammanhanget är att olika regler ofta delvis motsäger varandra och då gäller det att kunna välja bland dessa, en infernalisk uppgift för den stackars programmeraren. Men hur är det då med program av typ A? Jo, linda ser ingen anledning att byta bort sin fina centrumbonde förrän efter en sökning på 4 halvdrag. Denna sökning tar ca 25 minuter på vår dator PDP-11. Nu finns det visserligen datorer som är 100 gånger snabbare men å andra sidan är ju det aktuella ställningsproblemet i enklaste laget. Inte ens en kombination av dagens snabbaste och smartaste program klarar mer än 6-7 halvdrag och det räcker inte långt när för planering av mera komplicerade manöver. Och att programmet skulle kunna genomföra ett intuitivt offerangrepp á la Tal, ja det är för närvarande bara science fiction.

17. - Da5 18. cd5 cd5 19. a4 Kg7 20. Dg4 + Kh8 21. De2 Tg8 22. g3 Tac8 23. c4?

Jag är inte helt säker på att Linda på egen hand skulle lyckas komma vidare men Unichess begriper ingenting och hjälper till.

23. - e4 24. g4 Kg7 25. Kc2 Dd2:+
Nu blir det fart på Linda, hon ser en bondevinst...

26. Dd2: Ld2: 27. Kd2: dc4 28. bc4 Tc4: 29. Thg1

Slutspel är ofta schackprogrammets akilleshäla men det här sköter Linda bra, väl medveten om

uppvissningspartiets PR-värde.

29. - b6 30. Ta1 Kh6 31. a5 ba5 32. Ta5: Td8+ 33. Ke3? Td3+ 34. Ke2 Tc2+ 35. Kf1 Tdd2! 36. Ke1 Tf2: 37. Ta7: Th2: 38. Kd1 Kg7 39. Te7 Ta2! 40. Tc7 Ta1+ 41. Tc1 Tc1:+ 42. Kc1: e3 43. g5 Ta2 44. Kb1 Tf2 45. Tg3 fg5 46. Tg5:+ Kh6 47. Tf3 e2 48. Th3+ Kg5 49. Tg3+ Kf4 50. Tg1 Tf1+ 51. Tf1: ef1D+

Det kan tyckas onödigt att ta med resten av partiet men faktum är att ingenting ska tas för givet när det gäller schackprogram. I sin gröna ungdom hade t.ex. Linda ingen aning om hur man ska sätta matt med D+K mot K. Nu har vi drillat henne hårt och hon är säker på mattsättning med dam, med torn, och i sina ljusa stunder även med två löpare. Njut i fortsättningen av Lindas säregna spell! Hennes tvekan att gå med bönderna berodde förresten på en programmerarmiss som rättades efter partiet.

52. Kc2 Kf5: 53. Kb3 Kg6 54. Kb4 Dc1 55. Kb5 h5 56. Kb6 Dc4 57. Kb7 f5 58. Kb6 Kg5 59. Kb7 Dc5 60. Ka6 Db4 61. Ka7 Db5 62. Ka8 f4 63. Ka7 f3 64. Ka8 f2 65. Ka7 f1D 66. Ka8 Da1 ≠.

Det är alltid vanskligt att sia om framtiden men personligen tror jag att om forskningen fortsätter som hittills, så är det ingen tvekan om att datorerna så småningom kommer att slå de bästa människorna. Men ett stort arbete måste göras innan dess och just nu vet man inte ens vilken väg man ska gå för att komma dit.

Men om 50 år? Vem vet vad som har hänt till dess?

SPELPROGRAM ALLSVENSKAN

LASS I

DIVISION II ÖSTRA

19 OKTOBER	KARLSTAD (H)
9 NOVEMBER	ÖREBRO (H)
7 DECEMBER	SCHACK-08 (B)
-----	
11 JANUARI	ESKILSTUNA (H)
1 FEBRUARI	K-H ALLIANSEN (B)
22 FEBRUARI	SASS II (H)
15 MARS	VÄLLINGBY II (B)

1980 - 1981 .

LASS II

DIVISION III GRUPP 3

TORSBY/LYS (H)

FINSPÅNG (B)

SLOTTSTRON (H)

FORSHAGA (B)

TIBRO (H)

ARBOGA (H)

ÅRJÄNG (B)

LASS III

DIVISION III GRUPP 5

ALLIANS II (H)

NJUDUNG (H)

NÄSSJÖ (B)

MOTALA (H)

NORRKÖPING (B)

JÖNKÖPING II (H)

VÄXJÖ (B)

kommentar:

Spelsäsongen 1980-1981 har lottats för de tre högsta divisionerna. Sammanfattningsvis kan man konstatera att lotten i samtliga fall har utfallit till LASSlagens fördel.

Förstalaget huserar i division II östra, som döpts om. Tidigare hette den division II norra 2. Laget öppnar med Karlstad och Örebro hemma, S-08 borta och Eskilstuna hemma innan det är dags för första långresan till Kumla-Hallsberg. Vi avslutar med de två stockholmslagen: SÅSS II hemma och Vällingby II borta. Gruppen är på papperet jämn (medelmåttig), med Eskilstuna som har ett års division I-erfarenhet, som knapp favorit. De två stockholmslagen är de på papperet svagaste utav de 6 stockholmslag som återfinns i division II. Utan några förstärkningar är 6-9 poäng ett logiskt utfall för förstalaget.

Andralaget, i division III i år, har inte samma tur med lottningen utan får två gånger ställa in sig på långresor till Värmland. Annars börjar det bra med Torsby/Lys hemma, Finspång borta och Slottsbron hemma. På vår/vintern bär det sedan av till Forshaga i rond 4 och till Arjäng i rond 7. Därimellan kommer Tibro och Arboga på besök. Om kvaliteten på gruppen är det svårt att sia. Forshaga med meriter från division II, får gälla som favorit med Arjäng som andrahandsdito. Vi möter dom som sagt på bortaplan varför jag inte kan taxera våra chanser annat som "wild card". 8-10 poäng borde det bli i en jämn grupp.

"Smålandsserien", som vi återigen återfinner *tredjelaget* i, består i år av fyra östgötalag och fyra smålandslag. Den har sanerats betydligt sedan i fjol. Som favorit håller jag Allians II, NSS verkar inte längre kunna vinna en division III-serie. Ett bra LASSlag

bör dock hålla sig på behörigt avstånd från bottenstriden och ta 6-8 poäng. Lottningen är bra med två långresor: en till Nässjö och en till Växjö.

För *fjärdelaget*, som återkommit till allsvenskan, blir det, förhoppningsvis, "östgötaserien". 4-6 poäng bör det bli av den imponerande fjolårssäsongen att döma. Det bör räcka till ett nytt kontrakt.

Femtlaget, slutligen, som blev bättre fram mot vårkanten när utfyllnadsjuniorerna började ta poäng, bör i år hålla sig i mitten av östgötaserien klass I.

KORR-SNACK.

Ambitionen med den här artikeln var från början att täcka upp allt som sker på korrfronten i LASS.

Det visade sig efter en snabb genomgång vara en helt omöjlig uppgift. Jag har istället valt ut några "okända" korrspelare och låtit dom presentera sig själva. Korrblocket avslutas med den tredje EM-finalrapporten.

I lag-SM, med två LASS-lag, har 50 partier spelats färdigt. 130 återstår. F.n. leder Eskilstuna med 7½ på 10 färdigspelade. Tvåa ligger lite överaskande SK Vi-Mo, Falkenberg. LASS I ligger på 6:e plats med 1 på 2. B-laget har 46 vinstprocent på 7:e plats.

Den stora överaskningen i detta korr-SM verkar Torbjörn Carlsson bli. Som debutant har han tagit 5 på 7 efter vinst mot bl.a. svenska mästaren Taisto Varjomaa. Mer härom i nästa nummer.

A E Ax el s s o n

Redaktören har - som sådana för sed hava - befallt: "Skriv något för LASS' medlemsblad!" Om man då betänker att man gör något för sin eventuella odödlighet genom att publicera sig i en så förträfflig tidskrift så måste man ju lyda:

Jag är född i Linköping, så centralt man kan begära: i "Jonnas hus" vid Stora torget. Till yrket tjänsteman; var anställd vid Wasabröds fabrik i Tannefors i 37 år, tills denna lades ner år 1975, därefter vid Grävmaskinägareföreningens kontor.

Medlem i LASS blev jag 1938. Klubblokal var då café BoiRo (nuvarande Bäckagården) och medlemskapet vann jag genom att besöka alla spelkvällar och t.o.m. spela ett och annat parti. Till slut skickades kassören på mig, och när jag ändå envisades med att komma, så blev jag då medlem.

LASS' C-klass vann jag 1938; de styrande tyckte väl dock att jag var för grön för att så snabbt gå upp i B-klassen: jag fick därför vinna C-klassen även nästa säsong! Men sen gick det fortare: redan 1941 blev jag LASS sekreterare och fungerade som sådan i tolv år, tror jag. Under den tiden arrangerade vi bl.a. Sällskapets 50-årsjubileum, med vänortsturnering på Frimis och andra tävlingar, och jag fick uppdraget att redigera Sällskapets minnesskrift.

Ett par år på 60-talet var jag ordförande i LASS, men denna ansvarsfulla befattning måste jag sedan avsäga mig på grund av mina ökade engagemang inom korrespondensschacket.

Jag hade nämligen 1954 blivit ledamot av Sveriges Schackförbunds Korrespondensschackkommitté

(SSKK) och blev 1958 dess sekreterare med ansvar bl.a. för SSKK:s resultatbulletin. Denna skrev, publicerade och distribuerade jag ensam under många år, och hann få ut 120 nummer innan SSKK 1974 beslöt övergå till offsettryckta bulletiner i normalt tidskriftsformat. Numera är jag kassör i SSKK och en av dess turneringsledare. Samtidigt håller jag i publiceringen av dess partisinglingar från SM och lag-SM.

Ären 1956-1965 tjänstgjorde jag även som det internationella korrschackförbundets (ICCF) turneringsledare för VM-finaler och VM-semifinaler, ett krävande men enormt roligt jobb. För detta belönades jag med titeln "internationell domare i korrespondensschack"!

- - - -

Korrespondensschackspelet i Sverige administreras som sagt av SSKK. I denna turnering deltar mer än 1000 spelare, och dess resultatbulletin tryckes sex gånger per år i ca 1500 ex. Man har ju vant sig vid att betrakta schackspelet som en kombination av konst, vetenskap och sport, men för korrschackets del är det "vetenskapligheten" som är ojämförligt störst. En sådan vetenskaplig inställning till spelet, till analyser och ställningsbedömning (exempelvis vid den svåra övergången från ett likastående mittspel till slutspelet) är till stor nytta för näringschackspelaren. Hans betänketid är kort och han hinner oftast inte offra många minuter på strategiska överväganden av denna art, utan måste förlita sig till de lärdomar han inhämtat vid korrespondensspel. Likaså

göras de på alla nivåer nödvändiga teoristudierna lustbetonade vid korrspel.

I min SSKK-verksamhet har jag haft tillfälle att studera LASS-spelarnas korrpartier ganska grundligt, och funnit just en sådan vetenskaplig inställning hos många.

Redaktören har också begärt att få publicera något av mina korrpartier och jag väljer då följande från en internationell turnering:

A. Larsen (No) - AE Axelsson:

1. e4 d5 2. ed5 Sf6 3. Lb5+ Ld7 4. Ld7:+ Dd7: 5. c4

Vits manöver i drag 4-5 är inte särskilt konsekvent. Skall d-bonden försvaras, sker det nog bäst med 4. Lc4.

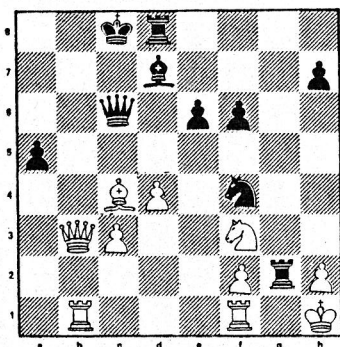
5. - c6 6. dc6 Sc6: 7. Sf3 e5 8. 0-0 e4 9. Te1 0-0-0 10. Sg5 Df5 11. Sf7: Lc5 12. Tf1 Sg4

Ett sådant utvecklingsförsprång måste leda till vinst.

13. Sd8: Td8: 14. d4 Sd4: 15. Ld2 Sf3+ 16. gf3 ef3 17. h3 De5 och vit gav upp.

--

Svart: A E A

Vit: Olle Westin

Och här är slutet av ett franskt parti i en SSKK-mästarklass 1975. Svart är lyckligtvis vid draget och ställningen kan användas som en (lätt) kombinationsövning. Svar på sidan 6 .

Carl Nilsson

Sänder här ett par partier från den klass I-grupp som jag vann. Båda partierna är sicilianare, och i båda fallen spelar vit Lb5+ i tredje draget, vilket jag tycker gynnar utvecklingen för svart. Kunde vara intressant att höra andras synpunkter på detta.

SSKK klass I grupp 44.

Anders Larsson, Uppsala - Carl Nilsson:

1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. Lb5+ Ld7 4. Ld7:+ Sd7: 5. d4 cd4 6. Sd4: Sf6 7. Sc3 g6 8. 0-0 Lg7 9. Le3 0-0 10. f4 a6 11. Df3 e5 12. Sde2 ef4 13. Sf4: Se5 14. De2 Sg4 15. Sfd5 Se3: 16. De3: Tac8

Damen har kommit väl tidigt i spel för vit, varför svart tycks få en liten fördel.

17. Dh3 Tfe8 18. a4 Dg5 19. Tad1 h5 20. De3 De3:+ 21. Se3: Te6 22. Tfe1 Sc4 23. Sc4: Tc4: 24. Td3 Ld4+

Spelar nu på att försöka erövra bonden på e4.

25. Kh1 Lc3: 26. Tc3: Te4: 27. Uppgivet

Helge Wallin, Tierp - Carl Nilsson:

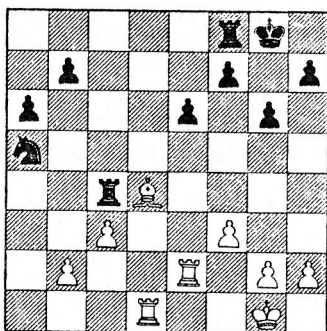
1. e4 c5 2. Sf3 d6 3. Lb5+ Ld7 4. Ld7: Sbd7:

Vit får nu möjlighet till en snabb rockad, men svart får ju utvecklat två lätta pjäser, vilka många gånger kan vara besvärliga att få i spel.

5. 0-0 Sf6 6. Te1 g6 7. d4 cd4
8. Sd4: Lg7 9. Sc3 0-0 10. Le3
a6 11. a4 Tac8 12. f3 Se5 13.
Lf2 d5 14. ed5 Sd5: 15. Sd5:
Dd5: 16. c3 e6 17. De2 Dc4 18.
Dc4: Tc4:

Kunde ju också slagit med springaren men hoppades kunna dubblera tornen.

19. Le3 Sd3 20. Te2 Sc5 21. a5
Ld4: 22. Ld4: Sb3 23. Tad1 Sa5:

Kanske det varit bättre att slå löparen på d4 för att sedan fullfölja idén med dubblering av tornen men det var ju frestande att få en merbonde. Nu följer förstås en hård kamp för att få behålla den.

24. Lb6 Sc6 25. Td7 Tfb8 26. Lc7
Tbe8 27. Lb6 Te7 28. Td3 Ta4 29.
b3 Ta1+ 30. Kf2 e5 31. b4 Te6 32.
Lc7 Tac1 33. Tb2 b5 34. g3 Kg7
35. h4 h5 36. Kg2 e4 37. fe4 Te4:
38. Lf4 Tca1 39. Td6 Se7 40. Lg5
Sf5 41. Lf6+ Kf8 42. Td8+ Te8 43.
Tbe2 Td8: 44. Ld8: Td1 45. Lc7
Td3 46. Le5 f6 47. Lf6: Tg3:+ 48.
Kh2 Kf7 49. Lh8 Te3 50. Te3: Se3:
51. Ld4 Sf5 52. Lf2 Kf6 53. Kq2

g5 54. hg5 Kg5: 55. Kf3 Sd6 56.
Lg3 Sc4 57. Uppgivet

Åke Svensson

Åke Svensson har som förste LASSare avancerat till en semifinal i en världscup. Han slutade på 7:e plats i ett 120-mannablock. (Alla 120 möter 10 "slumpvis" utvalda motståndare. Alltså ett slags Monrad med fasta motståndare!?!)

Åke återvänder nu till Stockholm och lämnar LASS. Vi kommer att sakna dig som arbetskamrat och som chaufför i tredjelaget på långa bortamatcher.

IV COPPA I.C.C.F.

Direttore del Torneo : Armando SILLI , Via B
10155 TORINO (I)

CLASSIFICA FINALE =

(Possibilità di reclami - Möglichkeit c

In Semifinale - In Halbfinal	1°	P. Roy BAGNALL (Gran Bretagna)	
		Günter FIENSCH (D.D.R.)	p.
	3°	Hector Eduardo BRUNO (Argentina)	
		Werner MAISSENBACHER (Germania Federale)	
		Leonardo LEIESON (Argentina)	
		S. M. FOLETEV (U.R.S.S.)	
	10°	ÅKE SVENSSON (Svezia)	
		E. K. VITOLIN'S (U.R.S.S.)	
		Hans-Dietrich WOLF (Germania Federale)	p.
		Wolfgang BEYKIRCH (D.D.R.)	
Paul E. DEATHERAGE (U.S.A.)			
Kazimierz CZECHOWSKI (Polonia)			
In Semifinale - In Halbfinal	17°	Eliseo CIGERCHIA (Italia)	
		Peter JUNGHANS (D.D.R.)	
		Slobodan SIMIC (Jugoslavia)	
		Arthur L. SMITH (U.S.A.)	p.
	17°	Emst HOFFGARTEN (Germania Federale)	
		A. J. DRIES (Giamaica)	
		Kurt RAMM (Germania Federale)	
		Ulrich RILLING (Germania Federale)	p.

Spela korr-schack

av den tillfällige medarbetaren och ex-LASSaren Bo Backman

Varför spelar inte *Du* korrespondensschack? Kan det bero på bristande företagsamhet, okunnighet om hur spelformen går till eller något annat i och för sig överkomligt eller ovidkommande hinder?

Varför inte anmäla dig till en korr-grupp inför den kommande mörka årstiden? Det anordnas kontinuerligt svenska, europeiska och världsturneringar av SSKK respektive ICCF (Världsförbundet för korrespondensschack).

Vet du att flera av de stora mästarna har spelat korr-schack i sin ungdom? Som exempel kan nämnas Keres, som under 30-talet var en stor anhängare till korr-schacket. Under vissa perioder hade han ett 100-tal partier i gång samtidigt. Dessa korr-partier har sannolikt i hög grad bidragit till hans senare enorma framgångar i när-schacket.

Fördelarna med korr-schack är flera. Det ges tillfälle till fördjupade studier av spelets utgrundliga möjligheter, vilket vanligtvis gör att spelkvaliteten väsentligt förbättras. Man kan sätta sig med "handarbetet" när man känner för det, tidigt på morgonen eller sent på kvällen etc. Inga nervpåfrestande tidsnödsdramor med kläppen hängande på sluttampen, inga högljudda nackflåsare, ingen illaluktande cigarrök eller stinkande pipor (om du inte röker själv förstås).

Som du säkert räknat ut tillhör undertecknad gruppen korr-schackanhängare. Att det finns fler liktänkande i LASS finns det många bevis för. Det tydligaste är att klubben knep

1978 års lag-SM i korr-schack. Bland de individuella prestationerna märks bl.a. Ingvar Carlssons avancemang till europafinal. Det skall bli intressant att se vilken placering han får av de femton startande.

Att det kan vara svårt att kvalificera sig till en europafinal kan jag själv intyga. Jag har sedan septem-ber 1974 deltagit i sammanlagt 6 st 7-manna europeiska mästartklassgrupper och först nu genom att vinna grupperna EU/M/427 och EU/M/458 lyckats kvalificera mig för deltagande i en europafinal.

När jag ställer upp kommer min målsättning att vara att ta lika många poäng som Ingvar Carlsson!

Avslutningsvis visar jag ett av mina vinstpartier från EU/M/458.

Bo Backman - Max Aigmüller, Österrike.

1. e4 c5 2. Sf3 Sc6 3. d4 cd4 4. Sd4: Sf6 5. Sc3 d6 6. Lc4 e6 7. Le3 Le7 8. De2 0-0 9. 0-0-0 a6 10. Lb3 Dc7 11. Thg1

Jämför partiet Lind-Schneider, SM 1979, Tfs 6/79 sid 186 där 11.g4 anses bättre p.g.a. Boleslavskis fortsättning efter 11. Thg1 som är Sd7 12. g4 Sc5 13. g5 Ld7 14. Tg3 Tfe8 15. Dh5 g6 16. Dh6 Lf8 17. Dh4 Le7! och då 18.Th3 strandar på 18.-h5 kommer vit inte längre med-an svart hotar b7-b5-b4 osv.

11. - Sd7

Den modernaste fortsättningen. Alternativet är 11.-b5 varefter Boleslavskis teoribok anger 12. g4 b4 13. Sc6: Dc6: 14. Sd5 med intressanta komplikationer.

12. g4 Sc5 13. g5 Ld7 14. f4 b5 15. Dh5

Enligt Boleslavski kan f5 besvaras med b4.

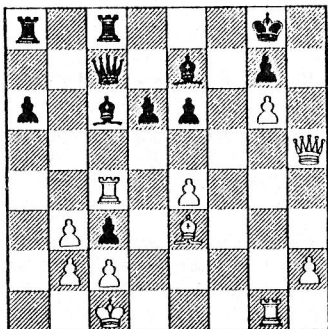
15. - Tfc8 16. f5

Bondeframstöten 16.-b4 förhindras genom hotet Tg3-h3.

16. - Sd4: 17. Td4: Sb3: 18. ab3 b4?

Förlustdraget. g6 är nödvändigt.

19. g6! fg6 20. fg6 h6 21. Tc4 Lc6 22. Lh6: bc3 23. Le3!

Ej Lg7: p.g.a. Lg5+! och Dg7:.
23. - cb2+ 24. Kb1 Lf6 25. e5!
uppgivet

På 25.-de5 avgör det portobesparande Lc5! och efter 25.-Le5: kan fortsättningen bli exempelvis 26. Tf1 Lf6 27. Th4 Kf8 28. Tf6:+ Ke7 29. Tf7+ Kd8 30. Dh8+ Le8 31. De8:+ Ke8: 32. Th8 matt.

EM-titel???

Rapport 3 från 20:de Europamästerskapet i korrschack av Ingvar Carlsson.

I LASSmeddelande 2, 1980 lovade jag två nya vinstpartier till detta nummer. Jag hade inte väntat denna snabba presslägg-

ning av LASSmeddelande 3. Samtidigt hade jag väntat lite mer realism från ett par av mina motståndare varför jag tyvärr bara kan presentera ett vinstparti nu.

Ingvar Carlsson - Hans Edvard Ude, Österrike.

1. e4 c5 2. Sf3 Sc6 3. d4 cd4 4. Sd4: Sf6 5. Sc3 d6 6. Lg5 e6 7. Dd2 a6 8. 0-0-0 Ld7 9. f4 Le7

9.-b5 är f.n. populärare.

10. Sf3 b5 11. Ld3

Mindre analyserat är 11.e5 och 11. Lf6:.

11. - b4 12. Se2 Da5

12.-Db6 se Informator 26, parti 429.

13. Kb1 Dc5 14. h3 a5 15. f5 a4 16. g4 0-0 17. Le3 Da5

Partiet är nästan identiskt med partiet I.C. - Kollross i LASSmeddelande 1, 1979. Kollross spelade Da5-b6-b7 istället för Da5-c5-a5. Med damen på a5 måste vit föra angreppet skarpare än vad som skedde i I.C.-Kollross beroende på att damen på a5 i vissa lägen kan komma kungsflygeln till undsättning via 5:te raden. I några varianter hotar svart dessutom dambyte efter b4-b3 med tempovinst.

18. g5 Sh5 19. f6! gf6?

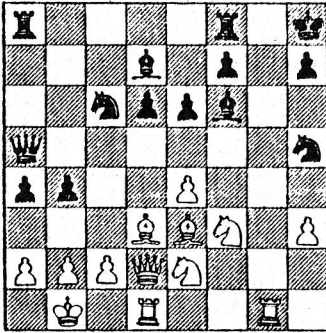
19.-Ld8 är nödvändigt. Den öppna g-linjen ger vit ett vinnande angrepp.

20. gf6 Lf6: 21. Tg1+

Jämför I.C. - Kollross där 21. Lh6 räckte till vinst med svarts dam på b7 istället.

21. - Kh8 (se diagram nästa sida!) 22. e5!!

Eftersom så få spelare ändå orkar spela genom fullständiga analyser och jag dessutom aldrig skriver upp mina analyser under spelets gång nöjer jag mig med att påpeka några idéer med offret. 1) Löparen på d3 trycker

direkt mot h7 och kan inte längre hämmas av t.ex. e6-e5. 2) Trycket mot h7 kan snabbt förstärkas med Lb6 följt av Dh6. 3) Ld7 är ogarderat och hotas indirekt av vits torn och dam. 4) Som partifortsättningen visar ifrågasätter offret svarts kontroll över 5:de raden och diagonalen a1-h8.

22. - Se5: 23. Ld4!! Sg6 24. Tg5 Ld4: 25. Ta5: uppgivet

Jag har nu kommit till det skede då man vågar gissa hur många poäng man ska ta i gruppen. Finns det segerchans eller ska man bjuda några remier för att satsa desto hårdare på nästa turnering? Endast ett tiotal partier är färdigspelade varför turneringstabellen får vänta till nästa nummer. Själv har jag tre poäng av fyra partier och leder därmed gruppen. Detta har dock ingen som helst betydelse. Ryssarna med sin sämre postgång har helt enkelt inte hunnit spela färdigt mer än något enstaka parti.

Min prognos är för närvarande

att jag tar 6½ poäng på mina 7 vita partier! Med svart går det sämre, ca 2½ poäng på 6 partier. 9 poäng på 13 partier brukar inte räcka till turneringsseger men kan eventuellt räcka till en andraplats och en sådan kvalificerar också till en kandidatturnering. 60% krävs för att undvika nedflyttning till mästar klassen. Det bör jag klara.

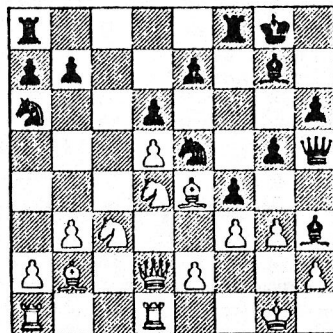
Snart får jag nog ge upp i holländaren mot Sørensen. Han är en av favoriterna till gruppsegern. I min andra holländare går det bättre:

Claus-Peter Franke, DDR - Ingvar Carlsson.

1. c4 f5 2. Sf3 Sf6 3. d4 d6 4. g3 g6 5. Lg2 Lg7 6. 0-0 0-0 7. Sc3 c6 8. b3 h6 9. Dc2 Sa6 10. Lb2 g5 11. d5 cd5 12. cd5 f4

Ett nyckeldrag i svarts uppställning. Nästan varje aktivitet från vits sida på kungsflygeln försämrar hans ställning efter detta drag. Kan svart neutralisera vits spel i centrum och på damflygeln så kan svart efterhand ställa upp pjäserna allt aggressivare på kungsflygeln.

13. Sd4 Sg4 14. Dd2 Se5 15. Le4 Lh3 16. Tfd1 De8 17. f3 Dh5

Denna ställning bedömer jag som

lätt fördelaktig för svart. På 18. g4 har jag tänkt offra Lg4: 19. fg4 Sg4: 20. Sf3 Se3 med torn och två bönder för två lätta pjäser och fortsatt aktivt spel för svart. Det är en inte helt klar fortsättning som jag tror att vit inte vågar testa.

Svagheten på e6 brukar vitspelarna stirra sig blinda på i Leningradvarianten. Vad är den egentligen värd? Efter in hopp med lätta pjäser och avbyten avancerar vits d-bonde till e6 där den oftast blir svag. Fältet d5 utgör som regel inte kompensation. 18. Se6 är m.a.o. en annan kritisk fortsättning som jag dock inte oroar mig särskilt för.

PRESSTOP; PRESSTOP; PRESSTOP;

Strax före pressläggning meddelar Ingvar att ytterligare en motståndare gett upp. Ingvar har på så sätt uppfyllt det löfte han gav i LASSmeddelande 2:80 om att han skulle ha två nya vinster till detta nummer.

Bord 1:	Torvald Larsson	- Bengt Hammar	0-1
2:	Torbjörn Carlsson	- Anders Larsson	1-0
3:	Ove Nyhlén	- Lennart Haraldsson	1-0
4:	Hans-Åke Cedersund	- Rolf Isaksson	0-1
5:	Bo Sjögren	- Curt Andersson	0-1
6:	Börje Pettersson	- Rune Averby	1-0
j:	Ove Nilsson	- Tomas Blomkvist	1-0
j:	Weine Göransson	- Leif Haraldsson	1-0

snabbschack

Som träning till sommarens SM-turnering anordnades en snabbschackturnering på klubben under juni månad. Betänketid var 1 timma/parti. I motsats till många andra liknande turneringar spelades nästan alla partier. Vann gjorde Torvald Larsson på 8 av 9, före SM-fararna Henryk Dolata, Ove Nilsson, Tom Axelsson och Torbjörn Carlsson.

Lars Falk berättar på nästa sida om ett parti i turneringen som han intresserade sig för.

Östgöta-cup

Ett förstärkt andralag åkte i slutet på maj, till Skänninge för att utkämpa finalen i Östgötacupen. Det visade sig vara en bra sammansättning på laget för vi slog ett inte oävet Allianslag. Kort sagt kan man väl konstatera att klockan och kampviljan fanns på vår sida.

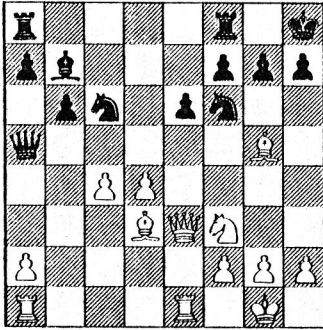
Minnesvärt är väl Torbjörns nedkämpning av Anders Larsson, Börjes oblodiga avrättning av Rune Averby och Weines kombination i draken.

Ett snabbparti

av Lars Falk

Snabbschackturneringar bjuder på mycket lustigt, åtminstone för den allseende bredvidspelaren, som har förmånen att betrakta det hela från ovan.

I följande ställning i partiet Tom Axelsson - Björn Pettersson har svart tagit på sig en obekvämt försvarsställning, som kan uppstå ur många moderna öppningar, i det här fallet sicilianskt.

Svart försökte dämpa effekten av ett slag på f6 genom att spela

1. - Tg8

men efter

2. Df4

måste han pröva en desperat möjlighet att komplicera spelet.

2. - Sb4

Lustigt nog såg ingen av spelarna det enkla 3. Se5! som hotar en rättfram kvävmatt på f7. Vit måste naturligtvis vinna; som

sidospelare kunde jag inte låta bli att studera den logiska fortsättningen 3. Se5! Taf8 4. Lh7:!? Sh7: 5. Df7:!! De5:!! (g6? 6. Lh6!) 6. Dg8:+ Kg8: 7. Te5: men svart tycks, sorgligt nog, klara sig med Sd3 eller Sg5:.. Vitspelaren var t o m beredd att byta bort den vackra angreppsspringaren, eftersom han istället spelade det tveksamma

3. Lb1 Lf3: 4. Lf6:

vilket hade kunnat få svåra följder efter 4.-Sd5!... I stället följer slagväxlingen

4. - Lg2: 5. Dh4

Dh6 gör ingen skillnad; 5.-h5 6. Le5 Lf3 7. Dg5 vinner lätt nämligen.

5. - Le4! 6. Le4: gf6+ 7. Kh1 Tg6 8. Lg6: fg6 9. Df6:+ osv.

I det här intressanta partiet innebar tyvärr att vit underlät att sätta svart kung matt utan i stället gick in i ett slutspel, där han fick tillfälle att sätta bort ett torn. ...men detta är väl snabbschackets mål och mening!

AE Axelsson har haft vänligheten att tillsammans med sitt manus skicka med en bok, som på marknaden betingar ett värde av över 100 kronor.

I första hand får boken gå till den som kan hitta på ett bättre namn på LASSmeddelanden. Enväldig domare är redaktören.

Om inget bra förslag kommer in till nästa nummer går boken till den som ökat sitt ratingtal mest mellan 1980-09-01--1981-09-01.

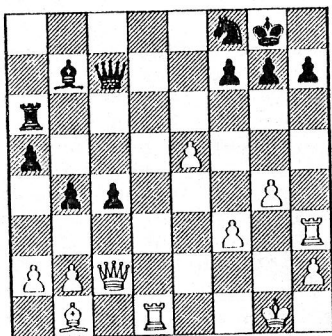
How to open the coconut

(öppna inte kokosnöten, kokosnöten öppnar sig själv!)

Av Bo Sjögren

Vi vet väl alla, att ett krig mellan tvenne ungefärligen lika starka styrker inte alltid avgörs på slagfältet, i ärlig kamp man mot man. Intriger, spionage, sabotage och inte minst förräderi spelar sin givna roll i all slags krigföring. En härförare (och jag tänker inte minst på oss, Caissas gladiatorer) måste hålla sina trupper under hård disciplin. Minsta lilla myteri kan orsaka svåra avbräck. Vi ska i det följande studera hur "kokosnötter" knäcks inifrån och hur fientliga och egna agenter bedriver sitt spel "långt inne i fiendenöt"!

Efter denna utveckling a la Torvald kastar vi oss raskt över till Carlsbad, där vi hittar Richard Teichmann grubblande över följande ställning (året är som ni säkert minns, 1907):

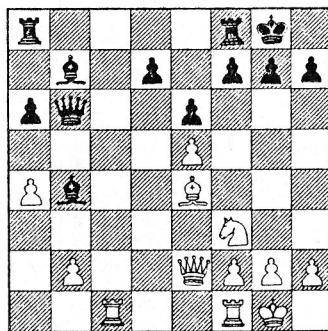

Efter en kort överläggning med

sitt kontraspionage, spelade han 1. - Tg6. Den berömde dr Siebert Tarrasch, som kommenterade partiet för en dagstidning, kritiserade häftigt detta drag; "Naturligtvis" skall 1. - De5: spelas! Det visade sig, vid en närmare undersökning, att doktorsn agenter haft ledigt den dagen (vilket ibland händer då även mycket skickliga spelare kommenterar andras partier; mer om det senare i handlingen). Damen hade nämligen mutats av lede fi:

1. - De5: 2. Dh7: +! Sh7: 3. Td8+ Sf8 4. Th8+! Kh8: 5. Tf8: matt!
Too bad, doc!

Det hände sig för en tid sedan att jag råkade titta på en ställning ur partiet Karpov-Miles, Skara 1980 (Ni vet 1. e4 a6!?):

Ställningen innehåller en del taktiska chanser för vit, och

det första som slår en vanlig pjäsflyttare är offret på h7. Men Tfs, som jag hämtat partiet från, nämnde inte ens offret. Inte heller British Chess Magazine tar någon notis om det. Något förbryllad plockar jag fram Schacknytt och hittar en kommentar av Tom Wedberg: "Klassikern 19. Lh7:+ visar sig inte hålla mättet här: 19.-Kh7: 20. Sg5 Kh6 21. Dg4 f6 22. Dh4+ Kg6 23. Dh7+ Kg5: 24. h4 Kf4 25. Tfe1 Le1: 26. Te1: Dc6! eller 24. Dg7:+ Kf5."

Av detta kan man utläsa att IM Wedberg snarast bör sätta sitt kontrapionage i arbete. Ovanstående verkar en aning egendomligt, med tanke på vissa brister i bevisföringen:

1) Varför spela 24. h4+?? eller Dg7:?? när 24. Tc4! leder till matt inom en snar framtid?

2) Av 1) följer att 21.-f6 är ett grovt fel. Analyserna visar att svart bör spela Tac8, och vara glad för remi, vilket 22. Tc8: Tc8: 23. Sf7:+ leder till. Vill svart ha mer (genom exempelvis 22.-Lc8:) får han svårigheter (23. Kh1! med starkt angrepp (Fritt efter en idé av Björn Alenfaik.))

3) I stället för 21. Dg4 kan man, som "64" anger, spela 21. Tc4 och vidare 21.-g6 22. Th4+ Kg7 23. Dg4. "64" ger till denna fortsättning den kryptiskt klingande kommentaren "Det finns naturligtvis inte lika påtagliga varianter" (Mycket fritt översatt), vilket jag tolkar som att ryssarna anser ställningen vunnna för vit. Men efter 23. -Dc6! kan jag inte se någon vinst för vit. En variant som belyser svarts resurser:

24. f3 Lc5+ 25. Kh1 Dd5 26. Te1 Le3 och svart verkar klara upp situationen.

4) För att slutligen dra plö-

sen över Wedbergs kommentar, citerar jag Deutsche Schachzeitung, som helt kallt konstaterar att Lh7:+ inte håller p.g.a. 19.-Kh7: 20. Sg5+ Kg6 21. Dg4 f5 22. Dg3 Tg8.

Det visar sig (innan jag går vidare är det nog säkrast att plocka fram en brasklapp: Jag vet inte om jag kan lita på agent 002 längre...) att, ehuru slutsatsen (kanske) är korrekt, håller inte bevisföringen för någon närmare granskning.

Slutligen ett parti som inte är så där vansinnigt välspe-lat, men passar utmärkt in under min valda rubrik.

Björn Pettersson - Bo Sjögren:

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Sc3 Sf6 4. Lg5 Lb4 5. e5 h6 6. Ld2 Sd7 7. f4 c5 8. Sb5 Ld2:+ 9. Dd2: cd4 10. Sd6+ Kf8 11. Sf3 Sc6 12. Sd4: Sd4: 13. Dd4: f6 14. Ld3 fe5??

Den trojanska hästen (på d6) har lyckats i sitt uppsåt! Porten har öppnats, vägen ligger fri för den vita armén.

15. fe5 Da5+ 16. b4 Db6 17. Df4+ Ke7 18. Lg6! Sf8 19. Le8 Ld7 20. Ld7: Sd7: 21. Df7+ Kd8 22. De6: Db4:+ 23. Ke2 Sc5!?

Den vita armén, som för närvarande ockuperar det centrala Troja, har lämnat sin befälhavare på slätten utanför staden. Eftersom kungen där varken har något skydd eller livgarde, gör stadens innevanare en sista desperat utbrytning, alltmedan invasionsstyrkan skövlar och bränner allt i sin väg.

24. Sf7+ Kc7 25. Dd6+ Kc8 26. Sh8: Dg4+ 27. Ke1 De4+ 28. Kf1 Dc4+ 29. Ke1 Dc3+ 30. Ke2 Dc2:+ 31. Kf3 Dd3+ 32. Kg4 De2+ 33. Kh3 Dh5+ 34. Kg3 Se4+ 35. Kf4 Sd6:

Efter partiet påpekade Torbjörn att det är matt i tre drag. Men vem kan motstå en kvinnas dragningskraft?

36. ed6 Kd7 uppgivet

Det bör tilläggas att svart från 20:de draget befann sig i mycket svår tidsnöd.

juniorläger

ÖSTERGÖTLANDS SF:s JUNIORLÄGER
I ARKÖSUND 15 - 18 MAJ

Jonas Löwgren.

Detta läger utgjordes av ledare och juniorer. Ledare var Harry Schüssler (sjuovare), Carl Magnus Björk (fransk skåning), Michael Carlsson (blöt och förkyld), Ingvar Carlsson (korrpartist) m.fl.

Juniorerna var allehanda från Allians till Vikbolandet. Bäst representerade var inte LASS

(var är ungdomsverksamheten) utan NSS.

Vad hände då på lägret? Jo, på lägret utspelade sig som sig bör en lägerturnering i allehanda sporter (schack, fotboll, pil- och bollkastning. En annan uppskattad idrott var "släng ledaren i sjön". Denna ädla sport ingick dock inte i lägerturneringen.)

Vann gjorde "Veines gäng", Giganterna. Undertecknad blev av Harry S. enhälligt vald till lägers diva efter en s.k. prestation vid bollkastningen.

Det förekom också teoriundervisning, uppdelad i en bra och en lovande grupp, samt vissa fria aktiviteter sista natten. Dessa aktiviteter var livligt uppskattade av alla utom av ledarna. Dessutom ingick en tipspromenad med lagom abstrakta frågor ("Hur långt är det till Stockholm fågelvägen?" och liknande.

Som helhet ett mycket givande schackläger. Jag blev iallafall bättre både på chock och bridgel

---

Schack i litteraturen

av Lars Falk

Mitt första möte med schack i litterär form skedde i Conon Doyles och Edgar Allan Poes berättelser. Deras bedömning av schackspelet oroade mig inte så lite. Conon Doyles Sherlock Holmes nöjer sig visserligen med att karaktärisera den motbjudande färghandlaren, som i sitt kassavalv gasat ihjäl sin hustru och hennes förmodade älskare, som en beräknande personlighet. Men denna slutsats baserar han en-

bart på det faktum att färghandlaren brukade spela schack med den misstänkte kavaljeren.

Långt värre var det med Poe. I den berömda skildring där han beskriver vad en analysens mästare kan åstadkomma med ett mager underlag av fakta, gör han också en jämförelse mellan schack och damspel, som måttstock på den analytiska förmågan. Som bekant ger Poe damspelen ett klart företräde med motiveringen att dragen

tiveringen att dragen där är enkla och partierna därför bara kan vinnas med en djup förståelse av ställningens krav.

- "I schack däremot, där pjäsernas gångarter är godtyckliga och bisarra, avgörs partierna ofta genom förbi-seenden."

Min hänförelse för Poe och hans analytiska teknik var så stor efter den första ljuva läsningen av "Guld-baggen", att jag blev allvarligt oroad av denna dom över schackspelet, som jag naturligtvis ägnade ett brinnande intresse vid samma tid.

Poes dyrkan av den analytiska intelligensen är naturligtvis en ungdomsdröm, om att lösa alla känslokriser på ett förnuftigt sätt, men det var jag inte mogen att förstå. Så handlade Poe hela sitt neorotiska liv igenom. När skaparkraften började sina analyserade han, i en essay, hur dikten "Korpen" kommit till, för att bevisa för sig själv att konsten är ett hantverk, där det räcker att sätta sig vid skrivbordet med en väldefinierad upp-gift.

Det var med lättnad jag senare läste en schacklig kommentar till Poes analys, som påpekade att Poe helt enkelt är en nybörjare i schack. En schackspelare har svårt att känna igen sig i Poes beskrivning eftersom han vet att ett parti mellan goda spelare sällan avgörs av en slump. Det är bara nybörjarna, dit Poe obarmhärtigt tycks höra, som har så svårt att kontrollera skendet att den vinner, som sätter minst antal pjäser i slag.

I mognare år har sambandet

mellan schack och litteratur kommit att intressera mig mer och även fört annars obekanta författare i min väg. Det är välbekant att en rad författare varit lidelsefulla schackspelare och naturligtvis har schackspelet å sin sida haft en stor roll som symbolspråk i litterära sammanhang. (Gizyckis "Stora schackboken" ger en rad exempel.) Desto intressantare är det därför att så få författare lyckats beskriva den verkliga schacklidelsen, fanatismen som inte erkänner några andra mål än en mattjakt på det 64-rutiga brädet. Kanske är uppgiften alltför otacksam. Att beskriva lidelsens uttryck kräver åtminstone en viss förståelse från läsarens sida, och kärlek, religiositet och patriotism har väl i alla tider varit mer begripliga för publiken än schackfebern.

I sin lysande essay "Schackspelaren" har Frans G. Bengtsson valt just detta perspektiv, men ur schackspelarens synvinkel: mänskligheten indelas i mästare, amatörer och övriga, och det första världskriget ser man på schackklubben i Lund främst som en fara för VM-matchen mellan Lasker och Rubinstein.

Som i alla de tiotal essayer, som utgör kärnan i Frans G. Bengtssons författarskap, är famställningen så lättsamt turnerad och späckad med pragnanta bilder. (essayen har t.ex. för de flesta schackspelare förvandlat Steinitz till en "mödosamt grupplande, stönande och materialistiskt inställd ande") att det är lätt att glömma att essayen för författarens del är essensen av ett helt livs spel och samvaro med schackspelare. Den innehåller naturligtvis också hans plötsliga och förmodligen smärtsamma farväl till turneringsspelet, som i lika förrädiskt nonchalant ton berörs i "Hur jag blev författare" (med en under-rubrik "Prat i radion", som bara understryker hur allvarligt för-

fattaren egentligen ser på sitt ämne.). Det är naturligtvis ur denna långa destillationsprocess som essan "Schackspelaren" hämtat styrka och atmosfär.

På svenska äger vi väl inte mycket mer av samfärdiga och innehållsrika schackskildringar. Jag kan bara errinra mig ett litet självbiografiskt stycke av Verner Aspenström, där han skildrar en ungdomlig schackfeber, framförallt som den erinrades i vedomosfulla cykelfärder hemåt om kvällen efter smärtsamma förluster, med pjäserna skramlande på pakethållaren.

Inte heller den stora världslitteraturen överflödar av trovärdiga schackskildringar, historier som kan ta febern på den verkliga schackfebern. Jag känner i själva verket bara till tre författare som avunnit schackspelet något av dess sanna väsen, nämligen Stefan Zweig, Vladimir Nabokov (betoning på andra stavelsen!) och Raymond Chandler.

Stefan Zweigs "Schachnovelle" är alltför välkänd för att behöva beskrivas här, men det är karaktäristiskt att den handlar om en man, som drivs in i sin schacklidelse av onaturliga, yttre motiv. Schackspelet behandlas som en sjukdom, som hotar spelarens förstånd och till slut hans väsen, när hans klivna personlighet utkämpar ständigt nya schackpartier med sig själv. Som motiv till denna skildring står apoteosen till schackspelet i berättelsens början, där Zweig prisar det kungliga spelet: "Är det inte också en vetenskap, en konst och svävar mellan dessa kategorier som Muhammeds kista mellan himmel och jord, en unik sammanbindning av alla motsatspar; ugamalt och ändå evigt nytt, mekaniskt till sin karaktär och ändå bara verksamt genom fantasin, begränsat till det stela.

geometriska rummet och ändå obegränsat i sina kombinationer, ständigt stätt i utveckling och ändå stabilt, en tänkande som inte för till någonting, en matematik som inget beräknar, en konst utan verk, en arkitektur utan substans och inte destomindre varaktigare till sitt väsen än alla böcker och verk, det enda spel som tillhör alla folk och alla tider..."

Schackspelare världen över har av naturliga skäl haft svårt att acceptera bilden av schack som en sjukdom. Kanske kan detta förklara den ofta oförstående kritik jag mött i schacktidskrifterna av Nabokovs briljanta roman "Luzjins försvar". (Denna utmärkta titel med schackliga övertoner har på svenska ersatts med ett språkligt och typografiskt missfoster: den som har pocketupplagan (Delfin) tillgänglig, kan konstatera att omslaget och ryggen ger titeln som "Han som spelade schack med livet" respektive "Mannen som spelade schack med livet") Nabokov ger en suggestiv skildring av en genial mästare, som tillslut sätter sig själv matt, d.v.s. begår självmord, i ett förtvivlat försök att själja livet och schackspelet åt, fast de för länge sedan är oupplösligen intrasslade i varandra. Nabokov har en förkärlek för precisa detaljer, som i hans senare romaner urartat till en meningslös lek med minnesbilder, men i denna tidiga roman korsar motiven varandra hela tiden på ett fruktbart sätt. Förloppet tragik hindrar inte att romanen är full av humoristiska poänger, t.ex. i den scen där Luzjin för första gången möter sin blivande hustru: "Sedan frågade hon, fast hon insåg det dumma i frågan, men inte kunde hålla den tillbaka, hur länge han spelat schack. Han svarade ingenting (... ..) hon började gräva i handväskan, där hon mödosamt

letade efter ett samtalsämne, men bara hittade en kam. Plötsligt vände han ansiktet mot henne och sade: -"Aderton år, tre månader och fyra dagar."

Romanens komposition påminner om ett schackproblem, där temata gång på gång dyker upp i oväntade varianter. Det har därför sitt intresse att *Nobokov* själv komponerat en rad problem, som bl.a. publicerats i en bok, som också innehåller hans samlade dikter. I problemen har hans förkärlek för bisarra konstruktioner tagit sig uttryck i kravet att alla varianter ska vara dualfria, in till den mest meningslösa bivarient. I motsats till romanerna ligger här detaljarbetet som en hämsko över skapandet och problemen känns fadda och innehållslösa. Man kan väl tolka det så att *Nobokov* helt enkelt behärskade den litterära tekniken bättre än den schackliga.

För den som läser *Luzjins* försvaret är det ingen tvekan om att författaren tillbringat mycket tid på mellankrigstidens schackkaféer. Både *Aljechin* och *Rubenstein* är tänkbara förebilder till *Luzjin* (boken publicerades 1928 under pseudonymen *V. Siren*), men tyvärr nämner *Nobokov* i sin självbiografi med den storslagna titeln "*Memory Speak*" inget om huruvida han mött de båda mästarna under sin ryska barn-dom före första världskriget.

Raymond Chandler är den ende författare jag känner till, som med framgång beskrivit hemmaspelaren. Det är naturligtvis otänkbart att ensamvargen *Philip Marlowe* skulle dyka upp regelbundet på den lokala schackklubben.

Ändå har schackspelet en central plats i *Chandlers* romaner och beskrivs dessutom på ett påfallande mångsidigt sätt: schack är någon gång ett medel

att umgås med andra människor, men oftare tillflyktsort undan den hårda verkligheten. *Marlowe* har ingensentimental inställning till spelet: "Jag spelade igenom ett turneringsparti mellan *Gortchakoff* och *Meninkin*, sjuttiofyra drag som slutade i remi, ett lysande exempel på hur den oemotsändliga kraften möter det ovärdiga objektet, en strid utan vapen, ett krig utan blod och det mest utstuderade slöseri med mänsklig intelligens utanför en reklambyrå.", men han kan tydligen ändå tillbringa långa kvällar över en enda ställning: "Sfinxen är ett elvadragsproblem och den gör rätt för sitt namn. (.....) Någon gång när jag känner mig tillräckligt arg, så sätter jag upp den och försöker hitta ett nytt sätt att lösa den på. Det är ett lugnt och trevligt sätt att bli galen. Man skriker aldrig, men man kommer väldigt nära."

I *The High Window* (tyvärr existerar det inte, och kan kanske inte heller existera, några goda översättningar av *Chandlers* böcker på svenska.) används schackspelet för att karaktärisera *Marlows* reaktioner och känslor inför den meningslösa tragedi han bevitnat. Först som ett medel att fly undan: "Schackpjäserna av rött och vitt ben var uppställda och färdiga att flyttas med den där skarpa, kompetenta och komplicerade utseendet de har i början på ett parti. (.....) Jag öppnade en liten häftad bok med turneringspartier, publicerad i Leipzig, och valde ut en damgambit som såg spännande ut, flyttade den vita bonden till d4, och så ringde dörrklockan."

I bokens slut jämför *Marlowe* också sitt handlingssätt med schackspelarens sätt att offra bönder och pjäser: "Det var natt. Jag gick hem och tog på mig hemmakläderna, ställde

fram schackpjäserna, blandade en drink och spelade igenom ännu ett Capablanca-parti. Det varade femtionio drag. Vackert, kyligt, hänsynslöst schack, nästan hemskt i sin tysta o-barmhärtighet.

När det var färdigt lyssnade jag ett tag vid det öppna fönstret och kände doften av natten. (.....) "Du och Capablanca", sade jag."

Kanske någon undrar varför Chandler valt Capablanca för den centrala rondan, eftersom boken skrevs 1942, långt efter Capablancas glanstid. I Amerika betraktades naturligtvis Capablanca fortfarande som den störste mästaren, men det finns nog också ett annat skäl: både Chandler och Capablanca var födda 1888 och Chandler bör alltså ha haft tid på sig att identifiera sig med den spelare som måste ha varit hans ungdoms hjälte.

Schack och litteratur fyller här alltså samma funktion för författaren.

I regelhäftet som varje lagledare i allsvenskan har fått, finns en del att notera. Följande meningar kan vara av allmänt intresse:

LAGUPPSTÄLLNING:

Laguppställningen bör följa ratinglista per den 1 sept. resp. den 1 januari.

Föreningen ha rätt att själva "ranka" sina lag. Insänd laguppställning måste följas under aktuell period. ....

SPELPROGRAM

Spelordning för samtliga grupper upprättas. Principen för spelordningen är att lag, som spelar i samma grupp som tidigare, byter hemma- och bortamatcher. Spelprogrammet spegelvänds varje år. ....

Rating

INGVAR CARLSSON 2143
HENRYK DELATA 2095
TORVALD LARSSON 2056
LARS FALK 2055
TORBJORN CARLSSON 2050
ALLAN BRUCE 2047
PAVEL LACKO 2041
OVE NYALEN 2022

PETER KURNING 2021
HANS-ÅKE CEDERSUND 2006
BO SJÖGREN 1909
DICK PETTERSSON 1958
JØRGEN FRANSSON 1951
BORJE PETTERSSON 1945
OVE NILSSON 1940
MICHAEL CARLSSON 1919

TOM AXELSSON 1903
BJØRN PETTERSSON 1892
MICHAEL MASBERG 1891
MIKAEL BRÖBERG 1875
MANNE SAMUELSSON 1854
PETER KUSEN 1851
HASSE PERSON 1852
GORAN PETTERSSON 1823

VEINE GORANSSON 1822
BJØRN ALENFALK 1815
PER AHLSTRØM 1814
GORAN JØHANSSON 1807
ÅKE HELLSTRØM 1801
JAN LINDSTRØM 1789
JØNAS LOVGREN 1776
MATS AHLEBECK 1775

ÅKE SVENSSON 1755
OLOF CARLSTEDT 1726
BENGT HERMANSSON 1692
ERIK THOLEN 1676
CHRISTER NILSSON 1653
BERTIL EKSTRAND 1640
BERNARD FLATAU 1626
LENNART NILSSON 1625

SVEN ÖBERG 1624
GUNNAR NILSSON 1621
BERTIL NILSSON 1589
MIKAEL SUNDBERG 1584
PHILIP TORNER 1542
LARS ERIKSSON 1480
MATS BERG 1480
JONAS LILJEGREN 1477

MIKAEL ENGSTRØM 1473
STEFAN ANDERSSON 1469
CARL NILSSON 1461
PETER JONASSON 1443
GORAN HULM 1404
ARVID IVLUNG 1371
PETER ANDERSSON 1346
MAGNUS BERG 1338

PER VERNERSSON 1315
ARNE CHRISTENSSON 1306
JOHAN SAMUELSSON 1291
ANITA FORSSEN 1290
MARTIN ADOLFSSON 1271
NYBJØRN FEJTERSSON 1270
OLA KARLSSON 1259
STEFAN SVENSSON 1250

PIERRE QUACKELAAR 1230
RICKARD ERIKSSON 1200

OBS!

På grund av att den utannonserade tiden för SEPTEMBERBLIXTEN sammanfaller med någon fotbolls-match flyttas SEPTEMBERBLIXTEN till tisdagen den 9 september.

Gamla LASSmeddelande

Det finns ett litet antal överblivna LASSmeddelande i lager. Intresserade kan höra sig för hos redaktören.